Intergemeentelijke Werkvoorziening
Gennep
Mook en Middelaar

Toekomst verkenning IWGM

Memo mogelijke vormgeving financiële afspraken rond Wsw/INTOS

Bijlage 3.12

gemeente GENNEP

Gemeente Mook en Middelaar

Aan: Bestuur IWGM
Van: Jan Noij en Peter van Nes
Datum: 20 oktober 2021
Betreft: Mogelijke vormgeving financiële afspraken rond Wsw/INTOS

Aanleiding

Op grond van de Quick Scan toekomst IWGM willen de gemeente Gennep en de gemeente Mook en Middelaar tot overeenstemming komen over de financiële vormgeving in model 2 voor de governance. Model 2 houdt in dat Gennep de enige bestuurder wordt van INTOS en Mook en Middelaar niet langer een bestuurder van INTOS levert. De gemeente Gennep heeft daarmee volledige sturing op INTOS.

In dit model zijn er verschillende mogelijkheden voor de vormgeving van de financiële afspraken tussen beide gemeenten en INTOS. In de Quick Scan zijn 4 mogelijkheden weergegeven. De gemeente Gennep sprak tijdens de bestuursvergadering IWGM van 23 september jl. de voorkeur uit voor de 4^{e} mogelijkheid van de financiële vormgeving. Het bestuur van de IWGM heeft tijdens de vergadering gevraagd om een nadere uitwerking van de mogelijkheden 2 en 4.

De onderstaande tabel geeft de twee mogelijkheden kwalitatief weer. Het verschil tussen de mogelijkheden is de wijze waarop het subsidieresultaat wordt afgerekend met de gemeenten. In mogelijkheid 2 blijft dat in solidariteit gebeuren via de verhouding 89:11 en in mogelijkheid 4 wordt het subsidieresultaat per gemeente aan de gemeente in rekening gebracht.

Onderdeel	**Mogelijkheid 2**	**Mogelijkheid 4**
Subsidieresultaat Wsw	In solidariteit blijven verdelen	Direct afrekenen per gemeente
Operationeel resultaat INTOS	Ten gunste/laste van gemeente Gennep	Ten gunste/laste van gemeente Gennep
Vergoeding Mook en Middelaar op basis van begroting INTOS en een risico-opslag	Jaarlijks vast te stellen op basis van begroting INTOS en een risico-opslag	Jaarlijks vast te stellen op basis van begroting INTOS en een risico-opslag

De gemeente Mook en Middelaar heeft ambtelijk een aangepaste mogelijkheid 4 voorgesteld. Deze komt op het volgende neer:

1. Subsidieresultaat direct per gemeente afrekenen en niet in solidariteit verdelen. Dit is financieel nadelig voor Mook en Middelaar en voordelig voor Gennep.

2. Het gunnen van alle groenopdrachten door de gemeente Mook en Middelaar aan INTOS, bij voorkeur door het verlenen van een uitsluitend recht aan INTOS dan wel door INTOS aan te merken als preferred supplier. Hierdoor brengt Mook en Middelaar voor de Wsw relatief veel werk in bij INTOS.
3. Vanwege bovenstaande twee elementen (nadeel subsidieresultaat voor Mook en Middelaar en het structureel blijven inbrengen van een omvangrijke groenopdracht): het niet toepassen van zowel een vergoeding vanwege de krimp van het aantal Wsw-medewerkers als een risico-opslag ten laste van de gemeente Mook en Middelaar.

In deze memo wordt eerst ingegaan op de uitgangspunten voor de opheffing van de IWGM. Vervolgens wordt de aangepaste mogelijkheid 4 uitgewerkt en daarna mogelijkheid 2. Tot slot worden de mogelijkheden vergeleken en van voor- en nadelen voorzien.

Ambtelijk draagvlak

Deze memo is ambtelijk besproken. Ambtelijk is er breed draagvlak voor mogelijkheid 4 in aangepaste vorm. De argumenten hiervoor zijn opgenomen in deze memo. De belangrijkste voordelen van aangepaste mogelijkheid 4 zijn:

- Het is een financieel model dat past bij de bestuurlijke ontvlechting INTOS. Mook en Middelaar loopt geen risico op het operationeel resultaat van INTOS omdat deze gemeente daar ook geen sturing meer op heeft.
- Er is sprake van een zuivere scheiding tussen Wsw en andere activiteiten INTOS.
- Afspraken zijn duidelijker, minder complex en beter uit te leggen dan in mogelijkheid 2.
- Voor Mook en Middelaar is er zekerheid over de bijdrage (nihil) aan het operationeel resultaat van INTOS.

Uitgangspunten opheffing IWGM

- De aanleidingen om een ander uitvoeringsmodel te verkennen hebben betrekking op vermindering van bestuurlijke drukte, eenduidigere sturingsmogelijkheden en een meer passende bestuurlijke betrokkenheid in INTOS.
- De aanleiding was niet financieel van aard.

Om het proces doorgang te laten vinden is het daarom gepast om de financiële herverdeeleffecten tussen de gemeenten niet te groot te laten zijn.

Aangepaste mogelijkheid 4

Onderbouwing subsidieresultaat per gemeente afrekenen
In 2020 betaalde Mook en Middelaar een gemeentelijke bijdrage van 78.000 euro aan het exploitatietekort IWGM/INTOS. Gennep betaalde een bijdrage van afgerond 633.000 euro.

Wanneer het subsidieresultaat direct met de betreffende gemeente wordt afgerekend ontstaat voor de twee gemeenten de volgende reeks tussen 2023 en 2031:

Per gemeente afrekenen	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Gennep	-331.523	-235.632	-105.792	31.437	44.720	58.514	85.665	94.616	105.470
Mook en Middelaar	-107.067	-96.160	-79.494	-46.409	-44.716	-43.196	-44.933	-45.672	-40.099
Totaal	-438.590	-331.792	-185.285	-14.972	3	15.318	40.732	48.943	65.371

We zien voor beide gemeenten dat het subsidieresultaat tussen 2023 en 2026 snel minder nadelig wordt. Dit heeft te maken met een (landelijk) snellere uitstroom uit de Wsw dan verwacht bij de voorbereidingen van de Participatiewet. Het Wsw-budget per Wsw-plek neemt daardoor de komende jaren toe.

De gemeente Gennep heeft de gehele periode een subsidietekort dat aanmerkelijk lager is dan de bijdrage aan het exploitatieresultaat in 2020. Voor de gemeente Mook en Middelaar geldt dat het subsidietekort in 2025 uitkomt op een niveau dat vergelijkbaar is aan de bijdrage aan het exploitatieresultaat in 2020. In 2023 en 2024 is dat nog wat hoger en na 2025 ligt het subsidietekort aanmerkelijk lager dan de bijdrage in 2020.

Voor Mook en Middelaar is het direct toerekenen van het subsidieresultaat aan de betreffende gemeente 45.000 tot 60.000 euro per jaar nadelig t.o.v. het in solidariteit delen van het subsidietekort. Voor Gennep is het dus per jaar 45.000 tot 60.000 euro voordelig. De oorzaak van het verschil is dat de gemiddelde loonkosten van de medewerkers van Mook en Middelaar circa 15% hoger zijn dan die van de medewerkers van Gennep.

Enkele aantekeningen bij bovenstaande cijfers zijn:

- De cijfers zijn gebaseerd op de huidige inzichten t.a.v. het Wsw-budget (Meicirculaire 2021).
- Het gaat om zo nauwkeurig mogelijke ramingen op basis van kennis van dit moment. De ontwikkeling komt overeen met prognoses in de onlangs gepubliceerde sectorinformatie van Cedris.
- De ‘overige personeelskosten’ Wsw (zijnde de niet-loonkosten) zijn op basis van de gemiddelde kosten per fte verdeeld over de medewerkers.

- Alleen het effect van de uitstroom van Wsw-ers door pensionering is meegenomen. Uitstroom vanwege andere redenen zal er toe leiden dat het subsidieresultaat voordeliger wordt.

Onderbouwing omvang gemeentelijke opdrachten Wsw

Onderstaande tabel geeft inzicht in de relatieve omvang van de opdrachten die beide gemeenten in het kader van de Wsw op dit moment hebben gegund aan INTOS[1]. Het gaat om groenopdrachten en om de detachering van Wsw-medewerkers bij de gemeenten. Mook en Middelaar heeft hierin een aandeel van 29% wat ongeveer 2,5 keer zo hoog is als het aandeel van de gemeente in het aantal Wsw-medewerkers.

Gemeente		**Omzet**		**%**
Mook en Middelaar	Groen	250.221		
.	Deta	12.000	262.221	29
Gennep	Groen	626.000		
	Deta	23.000	649.000	71
Totaal		911.221	911.221	100

Dit betekent dat Mook en Middelaar per Wsw-fte meer werk inbrengt dan de gemeente Gennep. Dat is een bekend gegeven. Onderstaande tabel laat de waarde van de opdrachten per Wsw-fte zien.

Gemeente	**Omzet**	**Wsw-fte**	**Omzet per fte**
Mook en Middelaar	262.221	18	14.568
Gennep	649.000	158	4.108
Totaal	911.221	176	5.177

Totaalplaatje

[1] De gemeente Gennep verleent daarnaast opdrachten voor re-integratie en dagbesteding aan INTOS.

Hieronder een totaalplaatje voor beide gemeenten volgens de aangepaste mogelijkheid 4.

	Gennep	Mook en Middelaar
Bijdrage 2020 aan exploitatietekort	633.000	78.000
Subsidieresultaat 2023	-332.000	-107.000
Subsidieresultaat 2031	105.000	-40.000
Operationeel resultaat INTOS	Is tot nu toe positief geweest, maar er zal toenemende druk ontstaan op operationeel resultaat (zie volgende onderdeel).	Niet van toepassing voor Mook en Middelaar
Risico-opslag en mogelijk oplopende vergoeding aan INTOS door krimp van aantal Wsw-medewerkers	Gennep zal via INTOS de krimp van de Wsw moeten managen, maar zou daar bij continuering huidige situatie sowieso al voor 89% verantwoordelijk voor zijn.	Niet toepassen vanwege nadelig effect van direct afrekenen subsidieresultaat en vanwege garanderen van relatief omvangrijke groenopdracht aan INTOS

Indicatie effecten t.o.v. continueren huidige situatie

	Gennep	Mook en Middelaar
Effect subsidieresultaat afrekenen per gemeente	Circa 45.000 tot 60.000 voordelig	Circa 45.000 tot 60.000 nadelig
Operationeel resultaat komt ten gunste of laste van Gennep	Bij positief resultaat: 11% van verwacht operationeel resultaat voordelig Bij negatief resultaat: 11% van verwacht operationeel resultaat nadelig Voorbeeld: Bij negatief resultaat is effect 11.000 nadelig per 100.000 euro negatief resultaat Dus bij 500.000 euro negatief resultaat is effect 55.000 euro nadelig	Bij positief resultaat: 11% van verwacht operationeel resultaat nadelig Bij negatief resultaat: 11% van verwacht operationeel resultaat voordelig Voorbeeld: Bij negatief resultaat is effect 11.000 voordelig per 100.000 euro negatief resultaat Dus bij 500.000 euro negatief resultaat is effect 55.000 euro voordelig

Risico-opslag en mogelijk oplopende vergoeding aan INTOS door krimp van aantal Wsw-medewerkers	Zie hierboven bij operationeel resultaat	Zie hierboven bij operationeel resultaat

Mogelijkheid 2

Onderbouwing subsidieresultaat in solidariteit delen
Wanneer het subsidieresultaat in solidariteit blijft verdeeld tussen de gemeenten ontstaat voor de twee gemeenten de volgende reeks tussen 2023 en 2031:

In solidariteit delen (89:11 ratio)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Gennep	-390.345	-295.295	-164.904	-13.325	3	13.633	36.251	43.559	58.181
Mook en Middelaar	-48.245	-36.497	-20.381	-1.647	0	1.685	4.480	5.384	7.191
Totaal	-438.590	-331.792	-185.285	-14.972	3	15.318	40.732	48.943	65.371

We zien voor beide gemeenten dat het subsidieresultaat tussen 2023 en 2026 snel minder nadelig wordt. Dit heeft te maken met een (landelijk) snellere uitstroom uit de Wsw dan verwacht bij de voorbereidingen van de Participatiewet. Het Wsw-budget per Wsw-plek neemt daardoor de komende jaren toe.

Beide gemeenten hebben de gehele periode een subsidietekort dat aanmerkelijk lager is dan de bijdrage aan het exploitatieresultaat in 2020.

Bij deze cijfers gelden dezelfde aantekeningen als bij de aangepaste mogelijkheid 4.

Tarief Mook en Middelaar
In deze mogelijkheid betaalt Mook en Middelaar jaarlijks een tarief per medewerker of fte aan INTOS als a) bijdrage aan het effect van de krimp van de Wsw op de bedrijfsvoering van INTOS en b) risico-opslag.

Het tarief kan als volgt worden bepaald:

- INTOS maakt jaarlijks een begroting van het operationeel resultaat. Hierin is de krimp van de Wsw vanzelfsprekend verwerkt. Het operationeel resultaat wordt gedeeld door het aantal Wsw-fte. Dit geeft een bedrag per Wsw-fte dat als basis kan dienen voor het tarief voor Mook en Middelaar.
- Elk jaar bestaat het risico dat INTOS financieel slechter presteert dan begroot. Dit risico wordt door de gemeente Mook en Middelaar afgekocht door een risico-opslag op de basis voor het tarief. Over de hoogte van de risico-opslag zal overeenstemming moeten worden bereikt door de beide gemeenten.

In onderstaande kader is een **voorbeeld** uitgewerkt hoe dat er uit zou kunnen zien. Het tarief, en met name de risico-opslag, zullen beide gemeenten met elkaar moeten vaststellen.

Effect van krimp van de Wsw op operationeel resultaat INTOS:
In jaar X komt het begrote operationele van INTOS uit op 0 euro (nihil). Dit betekent dat de basis voor het tarief 0 euro per fte is.
NB: Wanneer het begrote operationeel resultaat van INTOS negatief is, wordt de basis voor het tarief per fte groter dan nul.

Risico-opslag
Er zal een inschatting moeten worden gemaakt van het risico dat INTOS structureel, dus meerjarig, slechter presteert dan begroot. Een structurele afwijking van 100.000 euro t.o.v. de begroting is voor een organisatie van de omvang van INTOS vrij fors. Stel dat je daarvan uitgaat, dan zou de opslag als volgt worden berekend: 100.000 euro gedeeld door het totaal aantal Wsw-fte geeft het bedrag per fte. Dat bedrag wordt vermenigvuldigd met het aantal Wsw-fte van Mook en Middelaar.

Met de aantallen fte in 2021 zou dat uitkomen op circa 590 euro per fte. De risico-opslag voor Mook en Middelaar zou dan worden: 11% van 170 fte = 18,7 fte maal 590 euro = 11.033 euro. Doordat het aantal Wsw-fte afneemt neemt de risico-opslag per fte elk jaar toe.

Totaal tarief (voorbeeld)

Basistarief op grond begroting INTOS	0 euro per fte
Risico-opslag	590 euro per fte
Totaal tarief	**590 euro per fte**

Totaalplaatje
Hieronder een totaalplaatje voor beide gemeenten volgens mogelijkheid 2.

	Gennep	Mook en Middelaar
Bijdrage 2020 aan exploitatietekort	633.000	78.000
Subsidieresultaat 2023	-390.000	-48.000
Subsidieresultaat 2031	58.000	7.000
Operationeel resultaat INTOS	Is tot nu toe positief geweest, maar er zal toenemende druk ontstaan op operationeel	Mook en Middelaar betaalt een tarief voor managen krimp Wsw en als risico-opslag. Het

	Gennep	Mook en Middelaar
	resultaat (zie volgende onderdeel).	tarief zou in onderling overleg tussen beide gemeenten moeten worden vastgesteld.
Risico-opslag en mogelijk oplopende vergoeding aan INTOS door krimp van aantal Wsw-medewerkers	Gennep zal via INTOS de krimp van de Wsw moeten managen, maar zou daar bij continuering huidige situatie sowieso al voor 89% verantwoordelijk voor zijn. Een deel van het extra risico wordt afgedekt door het tarief dat Mook en Middelaar gaat betalen.	Mook en Middelaar betaalt een tarief voor managen krimp Wsw en als risico-opslag. Het tarief zou in onderling overleg tussen beide gemeenten moeten worden vastgesteld.

Indicatie effecten t.o.v. continueren huidige situatie

	Gennep	Mook en Middelaar
Effect subsidieresultaat in solidariteit afrekenen	Nihil	Nihil
Operationeel resultaat komt ten gunste of laste van Gennep	Bij positief resultaat: 11% van verwacht operationeel resultaat voordelig Bij negatief resultaat: 11% van verwacht operationeel resultaat nadelig Voorbeeld: Bij negatief resultaat is effect 11.000 nadelig per 100.000 euro negatief resultaat Dus bij 500.000 euro negatief resultaat is effect 55.000 euro nadelig	Het tarief per fte en het totaalbedrag varieert per jaar.
Risico-opslag en mogelijk oplopende vergoeding aan INTOS door krimp van aantal Wsw-medewerkers	Zie hierboven bij operationeel resultaat	Zie hierboven bij operationeel resultaat

Vergelijking tussen aangepaste mogelijkheid 4 en mogelijkheid 2

De tabellen op de volgende pagina geven de vergelijking tussen de aangepaste mogelijkheid 4 en mogelijkheid 2.

Gennep:

- Bij mogelijkheid 4 aanzienlijk voordeliger subsidieresultaat dan in mogelijkheid 2
- In mogelijkheid 4 geen bijdrage Mook en Middelaar aan (risico) operationeel resultaat, bij mogelijkheid 2 wel

Mook en Middelaar:

- Bij mogelijkheid 4 nadeliger subsidieresultaat dan bij mogelijkheid 2
- In mogelijkheid 4 geen bijdrage aan (risico) operationeel resultaat, bij mogelijkheid 2 wel
- Bijdrage aan operationeel resultaat in mogelijkheid 2 is variabel en dus onzeker. Het wordt per jaar bepaald op basis van begroting INTOS en % risico-opslag. In mogelijkheid 4 is sprake van zekerheid

Gennep:									
Model 2 / mogelijkheid 2	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Subsidieresultaat	-390.345	-295.295	-164.904	-13.325	3	13.633	36.251	43.559	58.181
Aandeel operationeel resultaat	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Vergoeding M&M / risico-opslag	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel
Groenopdracht M&M	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd
Model 2 / mglheid 4 aangepast	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Subsidieresultaat	-331.523	-235.632	-105.792	31.437	44.720	58.514	85.665	94.616	105.470
Aandeel operationeel resultaat	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Vergoeding M&M / risico-opslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groenopdracht M&M	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd	Gegarandeerd
Mook en Middelaar									
Model 2 / mogelijkheid 2	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Subsidieresultaat	-48.245	-36.497	-20.381	-1.647	0	1.685	4.480	5.384	7.191
Aandeel operationeel resultaat	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Vergoeding M&M / risico-opslag	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel	Variabel
Groenopdracht M&M	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie
Model 2 / mglheid 4 aangepast	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Subsidieresultaat	-107.067	-96.160	-79.494	-46.409	-44.716	-43.196	-44.933	-45.672	-40.099
Aandeel operationeel resultaat	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Vergoeding M&M / risico-opslag	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groenopdracht M&M	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie	Garantie

Voor- en nadelen voor de gemeenten van de twee mogelijkheden

De volgende twee tabellen geven de voor- en nadelen van de twee mogelijkheden weer voor beide gemeenten. De aangepaste mogelijkheid 4 heeft meer voor- dan nadelen. Voor mogelijkheid 2 geldt het tegenovergestelde.

Voor- en nadelen mogelijkheid 2

	Gennep	**Mook en Middelaar**
Voordelen		Geen nadelig effect op subsidieresultaat
	Dempt de herverdelingseffecten tussen gemeenten	Dempt de herverdelingseffecten tussen gemeenten
Nadelen	Geen voordelig effect op het subsidieresultaat	Heeft geen sturing op INTOS, maar loopt wel risico t.a.v. operationeel resultaat INTOS
		Operationeel resultaat wordt steeds minder bepaald door Wsw-activiteiten, maar meer en meer door Pwet-, dagbestedings- en andere activiteiten van de gemeente Gennep
		Hoogte jaarlijkse vergoeding aan INTOS is variabel en onzeker
	Naar de toekomst toe is vergoeding (voor krimp en risico-opslag) moeilijk uit te leggen, gaat discussies geven waardoor de bestuurlijke drukte niet afneemt	Naar de toekomst toe is vergoeding (voor krimp en risico-opslag) moeilijk uit te leggen, gaat discussies geven waardoor de bestuurlijke drukte niet afneemt
	Geen zuivere scheiding Wsw en andere activiteiten	Geen zuivere scheiding Wsw en andere activiteiten

Voor- en nadelen aangepaste mogelijkheid 4

	Gennep	**Mook en Middelaar**
Voordelen	Financieel model dat past bij de bestuurlijke ontvlechting INTOS	Financieel model dat past bij de bestuurlijke ontvlechting INTOS
	Zuivere scheiding Wsw en andere activiteiten INTOS	Zuivere scheiding Wsw en andere activiteiten INTOS
	Afspraken zijn duidelijker, minder complex	Afspraken zijn duidelijker, minder complex
	Voordelig effect op subsidieresultaat	Zekerheid over bijdrage aan het operationeel resultaat van INTOS (nihil)
	Ook aangepaste mogelijkheid 4 dempt de herverdelingseffecten tussen gemeenten	Ook aangepaste mogelijkheid 4 dempt de herverdelingseffecten tussen gemeenten
Nadelen		Nadelig effect op subsidieresultaat

Advies

Het advies is om in model 2 van de governance te kiezen voor de aangepaste mogelijkheid 4 voor de financiële vormgeving. Waarbij het nadelige herverdeeleffect voor de gemeente Mook en Middelaar voor de jaren 2023 en 2024 voor de helft door de gemeente Gennep wordt gecompenseerd.

Het herverdeeleffect van de nieuwe financiële verhouding, leidt voor de gemeente Mook en Middelaar in de jaren 2023 en 2024 namelijk tot een verwachte overschrijding van de geraamde budgetten in de gemeentebegroting. Wij stellen voor dat de gemeente Gennep het herverdeeleffect dempt, door in die twee jaar de helft van de genoemde overschrijding voor zijn rekening te nemen. De gemeente Gennep kan dit in de eigen begroting binnen bestaand budget realiseren. Concreet betekent dit, dat de bijdrage van Mook en Middelaar in 2023 wordt verlaagd met € 8.534. en in 2024 wordt verlaagd met € 3.080. De bijdrage van de gemeente Gennep wordt voor die jaren met dezelfde bedragen verhoogd.